

Xi staat niet op tenen, hij breekt benen

De wereld raakt steeds meer in de greep van de polarisatie tussen de Verenigde Staten en China. Een confrontatie kan niet uitblijven. Taiwan zal de katalysator zijn. Dit gebeurt in de komende vier jaar.

Door Joost van Mierlo Fotografie Cor Salverius Fotografie

Diana Choyleva heeft zich de afgelopen jaren ontpopt als een van de meest gezaghebbende en meest spraakmakende commentatoren inzake China. Als oprichter en Chief Economist van de in Londen gevestigde economische, politieke en geopolitieke consultancyfirma Enodo Economics informeert Choyleva bedrijven en asset managers wereldwijd over Chinese aangelegenheden en waarschuwt ze voor de polarisatie tussen de Verenigde Staten en China.

Volgens Choyleva gaat het om 'The Great Decoupling', een term die zij heeft bedacht en waarvan zij denkt dat die de komende decennia zal bepalen. Zij merkt dat de term aanslaat, net zoals eerder gebeurde met het door Jim O'Neill, voormalig Chairman bij Goldman Sachs Asset Management, bedachte acroniem BRICs voor de opkomende markten Brazilië, Rusland, India en China.

De wereld zal verdeeld raken in twee aparte invloedssferen, zo is de overtuiging van Choyleva. Dat heeft verstrekkende gevolgen, die zowel door beleggers als door bedrijven worden onderschat. Het meest zorgwekkend is de situatie rond Taiwan, dat door China als een afvallige provincie wordt beschouwd. De terugkeer van Taiwan als provincie van China wordt door de Chinese regering als een erezaak beschouwd. Voor de VS is de bereidheid om Taiwan te verdedigen cruciaal om de status als belangrijkste wereldmogendheid te behouden.

De bevolking van Taiwan is geleidelijk aan van standpunt veranderd. Op dit moment beschouwt 60% zichzelf als Taiwanese in plaats van Chinees. Dat percentage is gestegen sinds het beleid van de Chinese

president Xi Jinping autocratischer werd. Met het de kop indrukken van het verzet in Hongkong is in Taiwanese ogen nu echt een einde gemaakt aan de 'een land, twee systemen'-politiek, die voormalig leider Deng Xiaoping formuleerde om Taiwan te integreren.

Durft China een militaire machtsovername van Taiwan wel aan?

'De positie van China is de afgelopen jaren zowel op technologisch als op militair gebied aanzienlijk versterkt. Dat blijkt bijvoorbeeld uit het testen van de hypersonische raket enkele maanden geleden. Geloof maar dat dit de defensietop in de VS heel nerveus heeft gemaakt.

Een militaire machtsovername zou voor China een enorme stap zijn. Maar de militaire krachtsverhouding tussen China en Taiwan is erg sterk ten voordele van China gekeerd. Desalniettemin zal een invasie praktische problemen opleveren. Zelfs onder betere omstandigheden is een amfibische invasie de moeilijkste militaire operatie die er is.'

Maar wil China zo'n confrontatie wel?

'Een van de dingen die westerse politici zouden moeten leren, is dat Chinezen, als het op belangrijke zaken aankomt, zeggen wat ze bedoelen. Als je de retoriek volgt, is er geen twijfel over mogelijk. Bij een van zijn laatste

toespraken koppelde Xi Jinping het bereiken van de Chinese droom aan de terugkeer van Taiwan. De Partij heeft altijd gezegd dat een militaire operatie een optie is.

Voor Xi is het een soort erezaak. Hij ziet zichzelf als een man met een missie. Hij wil de Chinese geschiedenisboekjes in-

'Een van de dingen die westerse politici zouden moeten leren, is dat Chinezen, als het op belangrijke zaken aankomt, zeggen wat ze bedoelen.'

CV

Diana Choyleva

Diana Choyleva is Hoofdeconoom bij Enodo Economics, een onafhankelijk consultancybedrijf, gespecialiseerd in macro-economische en politieke prognoses. Deze firma heeft zij in 2016 opgericht. De focus van Enodo ligt op China. Eerder werkte Choyleva als Hoofdeconoom en Hoofd Research bij Lombard Street Research. Zij werd vooral bekend om haar analyses inzake China en het boek dat ze in 2011 schreef: 'The American Phoenix - and why China and Europe will struggle after the coming slump'.

gaan. Dat zal hem niet lukken met het bereiken van de 'Common Prosperity', oftewel de 'Gematigde Welvaart voor Iedereen', wat zijn economische streven is. Dat is belangrijk, maar als hij de eenwording van het land tot stand brengt, is zijn rol historisch.'

Het klinkt als een bijna persoonlijke passie.

'Voor de Partij is het een heilige missie. Alles wat Xi Jinping tot nu toe heeft gezegd en gedaan, wijst erop dat hij degene wil zijn die dit zal bereiken.'

Hoe krachtig is Xi?

'Ik noem hem de meest machtige leider uit de geschiedenis van China. Dat heeft overigens niet alleen met zijn positie binnen de partij te maken. Ook Mao en Deng waren wat dat betreft heel krachtig. Maar de economische macht van China is vandaag de dag onvergelijkbaar met die van het armlastige China onder Mao. En met Deng begon de economische opgang pas.'

Maar zo'n krachtige positie roept toch altijd verzet op?

'Verzet is moeilijk in China. Met de moderne technologische mogelijkheden die er zijn, wordt iedereen in de gaten gehouden. Dat is aanzienlijk versterkt sinds de revoluties in Arabische landen tijdens de Arabische Lente. Dat zorgde voor enorme angst binnen de Communistische Partij. Ik denk niet dat een revolutie mogelijk is in China, behalve misschien als er een totale hongersnood uitbreekt.'

Hoe zit het met het verzet in de eigen partij?

'Er zijn enkele recente signalen dat er wrijving is in de top van de partij. Maar het is onduidelijk of we hier te maken hebben met een paranoïde angst van Xi zelf, of dat er ook echt sprake is van serieus verzet.'

De Chinese Communistische Partij is een black box die moeilijk te doorgronden is. We weten dat Xi opereert

met een kleine groep van vertrouwelingen. We weten ook dat hij harde maatregelen niet schuwt. Hij staat niet gewoon maar op een paar tenen, hij breekt benen. Dat blijkt bijvoorbeeld uit de manier waarop hij miljardairs als Jack Ma aanpakt.'

Heeft de succesvolle COVID-19-aanpak niet alle kritiek gesmoord?

'Het klopt dat de COVID-19-uitbraak de potentie had om een Tsjernobyl-moment voor China te worden. In zijn behandeling van het probleem hield Xi daar ook rekening mee. Het is met terugwerkende kracht interessant om te zien wie begin vorig jaar naar voren werden geschoven om de problemen te adresseren. Dat zouden de zondebokken zijn geweest op het moment dat het mis zou gaan.'

Maar het ging niet mis. Xi strijkt nu zelf met de eer van de succesvolle aanpak. Als het al een echt succes is. Want het is nu lastig om van de zero tolerance-strategie af te dwalen. In het uitvaardigen van een uitgaansverbod en het handhaven daarvan is China moeilijk te evenaren. Maar het land is achtergebleven met het ontwikkelen van vaccins. Er wordt wel gevaccineerd, maar deze vaccins zijn aanzienlijk minder effectief dan die in het Westen. De rest van de wereld leert om met COVID-19 te leven. Voor China resteert vanwege politieke redenen geen andere mogelijkheid dan vast te houden aan het zero tolerance-beleid.'

Heeft het succes van de COVID-19-strategie en het stijgende aanzien binnen zijn eigen partij een conflict met Taiwan dichterbij gebracht?

'Dat denk ik niet. Die confrontatie zat er al langer aan te komen. Als de COVID-19-strategie volledig mislukt was, zou er sprake hebben kunnen zijn van een vertraging. Maar de escalatie rond de situatie in Taiwan heeft met andere zaken te maken.'

>

Op welke zaken doelt u?

'Het heeft vooral met Xi zelf te maken. Binnen de partij is altijd gezegd dat Taiwan in 2049, een eeuw na de communistische revolutie, weer herenigd moest zijn met China. De vraag is waarom die ultieme datum in de afgelopen jaren naar voren is gehaald. Dat heeft waarschijnlijk met Xi te maken. Hij heeft niet het eeuwige leven. Gezien zijn leeftijd kan hij tot zeg maar 2035 een effectieve leider zijn.

Maar zo lang wil Xi niet wachten. De meest belangrijke aanwijzing daarvoor is te vinden in Hongkong. Xi heeft afscheid genomen van de gedachte dat het mogelijk is om in China met twee systemen te werken. Dat heeft er feitelijk voor gezorgd dat een vredelievende oplossing in Taiwan niet langer tot de mogelijkheden behoort. China zal Taiwan volledig willen integreren, op dezelfde manier zoals dat nu gebeurt in Hongkong.'

Taiwan zal zich natuurlijk verzetten, geholpen door de Verenigde Staten.

'Niemand weet precies wat er zal gebeuren. Taiwanese denken zelf, als we uitgaan van een niet-nucleaire oorlog, dat ze een tot twee weken weerstand kunnen bieden in het geval van een Chinese invasie van het land. Dat is natuurlijk niet lang.

De rol van de VS is onduidelijk. De belangrijkste risicocalculatie die Xi Jinping moet maken, is of de Amerikanen uiteindelijk Taiwan gaan beschermen of niet. Maar de VS richt zich met zijn militaire strategie steeds meer op de Indo-Pacific. Daardoor ziet China de mogelijkheden verminderen om Taiwan in zijn schoot terug te krijgen. Er is sprake van een dynamiek die een eigen leven is gaan leiden.'

Hoe reageren de Taiwanese op deze situatie?

'Het is verrassend hoe weinig zorgen Taiwanese zich maken over de ontwikkelingen. Het is alsof ze zich niet bewust zijn van de veranderende wereld. Ik denk dat ze zich serieus de vraag moeten stellen of ze

wel in Taiwan willen blijven. Ze moeten zich, als ze blijven, afvragen of ze voor hun leven willen vechten. Het zou onredelijk zijn om op de steun van de VS en andere mogendheden te rekenen als de eigen bevolking niet bereid is om zichzelf te verdedigen.'

Wat betekenen de spanningen voor ondernemingen die afhankelijk zijn van Taiwanese halfgeleiders?

'Het betekent dat ze zich ernstige zorgen moeten maken. Ze moeten op zoek naar mogelijke alternatieven. Zelfs als een militair conflict in Taiwan wordt vermeden, voorzie ik een wereld met een Amerikaanse invloedssfeer en met een Chinese invloedssfeer. Die landen hebben beide te maken met hun eigen bevoorradingsystemen. Er dreigt een einde van de globalisering zoals we die de afgelopen decennia hebben leren kennen. Het is de wereld waar we mee te maken krijgen.'

Hoe vertaalt de situatie in Taiwan zich voor de wereldeconomie en wereldwijde markten?

'Op dit moment lijkt Beijing te kiezen voor het opvoeren van de spanningen zonder tot oorlog over te gaan. De druk op de zogenoemde grijze zone wordt wel opgevoerd. Taiwan is daardoor niet langer een randprobleem voor specialisten. Het verdient de aandacht van zowel bedrijven als andere landen.

De activiteiten van de Chinese marine en de militaire operaties in de wateren rondom Taiwan stijgen. Dat geldt ook voor de vlootbewegingen van de Amerikaanse vloot en die van bondgenoten van de VS. Het grootste risico op dit moment is dat een confrontatie wordt veroorzaakt als

gevolg van een op zichzelf niet veelbetekenend ongeluk.

Beleggers kijken normaal gesproken vooral naar centrale banken om hun risicobeleid te bepalen. Maar geopolitieke overwegingen worden steeds belangrijker. Dat zal de komende jaren alleen maar sterker worden.' ■

'Het is verrassend hoe weinig zorgen Taiwanese zich maken over de ontwikkelingen. Het is alsof ze zich niet bewust zijn van de veranderende wereld.'